

N:o 92.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 21 april 1909.
— — — — Andra Kammaren den 21 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, med begäran om utredning och förslag i fråga om anordnande af landbrukshögskoleundervisning.

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 2.)
(Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 3.)

Till Konungen.

Uti inom Riksdagen väckta motioner har framhållits behovet af att i vårt land anordnades landbrukshögskoleundervisning, vare sig vid en fullt fristående läroanstalt eller i samband med en eller flere närstående undervisningsanstalter.

Till stöd för motionerna har anförts hufvudsakligen följande:

För den högre landbruksundervisningen i vårt land funnes blott ett slag af läroanstalter, landbruksinstituten.

Dessa institut hade till ändamål dels att dana praktiska jordbrukare, nämligen brukare af något större jordegendomar samt förvaltare och inspektorer vid sådana, dels att gifva landbrukslärare, konsulenter, landbruksingenjörer, landbrukskemister och frökontrollanter teoretisk undervisning i landbrukets grundläggande vetenskaper och i de egentliga landbruksämnen, dels slutligen att bereda tillfälle till fria studier af mer vetenskaplig art.

På grund af olikheten i de syften, som olika elever sökte nå genom undervisningen vid instituten, vore emellertid den teoretiska grundval, på hvilken undervisningen måste byggas, ganska olikartad; och uppenbart vore, att dessa väsentligt olika ändamål icke kunde till-

godoses genom en för alla institutets elever lika utbildningskurs. Också klagades med rätta däröfver, att de mer vetenskapliga studier, som borde ingå i landtbruksundervisares och försöksledares utbildning icke blifvit i vederbörlig grad tillgodosedda vid instituten. De kraf, som ställdes på den högre vetenskapliga utbildningen på jordbrukets område, vore ock numera större än tillförene.

Sätten för anordnande af en tillfredsställande vetenskaplig undervisning på ifrågavarande område kunde emellertid tänkas vara flera. Att som hittills skett, blott öka kurserna vid instituten kunde uppenbarligen ej vara lämpligt. Därigenom skulle dessa läroverk blifva allt mindre lämpliga för dem, för hvilka de hufvudsakligen vore afsedda — de blifvande praktiska jordbrukarne. Däremot kunde man tänka sig, att mer vetenskapliga studier skulle kunna anordnas i en högre afdelning eller fortsättningskurs vid instituten, för hvilken utväg landtbruksstyrelsen uttalat sig för i afgifvet underdånigt yttrande i ämnet.

Med hänsyn till svårigheten att vid landtbruksinstitutet meddela undervisning af olika slag elementar- och högskoleundervisning, hvilket skulle kunna förrycka undervisningens jämna gång och inverka menligt på den utbildning, instituten afsåge att hufvudsakligen bibringa, syntes emellertid högskoleundervisningens meddelande vid landtbruksinstitutet mindre lämplig, och ändamålet med densamma skulle knappt kunna vinnas annat än genom dess öfverflyttande till en verklig högskola, hvilken då af många skäl borde förläggas till Stockholm.

Den nära beröringen och kanske i viss mån samverkan med öfriga där befintliga högskolor skulle otvifvelaktigt bidra att väcka och underhålla ett friskare och mera vidsynt vetenskapligt intresse, än om studierna förlades på landet. Därtill komme, att landtbrukshögskolan skulle kunna komma att draga nytta af en del af de framstående lärarkrafter, som funnes vid dessa andra högskolor, och för vissa speciella studiegrenar skulle möjligen landtbrukshögskolans studerande kunna få tillträde till t. ex. veterinärinstitutet, tekniska högskolan, skogsinstitutet och Stockholms högskola, likasom ock de studerande skulle kunna få deltaga i arbetena vid centralanstalten för jordbruksförsök, där de skulle blifva i tillfälle att sätta sig in i undersökningarnes och försökens teknik.

Hvad beträffade kostnaden för en landtbrukshögskola i Stockholm, syntes det tvifvelaktigt, huruvida en fortsättningskurs af föreslagen art vid något af landtbruksinstitutet skulle ställa sig billigare än upprättande af en särskild landtbrukshögskola, synnerligen som, därest en fortsättningskurs af ifrågavarande slag anordnades vid det ena af våra landtbruksinstitut, kraf helt visst skulle komma att framställas om in-

rättande af en sådan kurs jämväl vid det andra af dessa institut, hvilket kraf det möjligen skulle vara svårt att icke tillmötesgå. Vidare för-tjänade beaktas, att vid en landtbrukshögskola i Stockholm en redan antydd samverkan med andra där befintliga institutioner skulle kunna ej blott bereda den förra vissa fördelar för undervisningen, utan också medföra afsevärda besparingar i anläggnings- och underhållskostnader, och från denna synpunkt syntes det synnerligen önskvärdt, att frågan om en landtbrukshögskolas inrättande upptoges till slutlig behandling vid nuvarande tidpunkt, då stora planer om nybyggnader och om-organisation föreläge eller redan vore afgjorda för flere af de till Stock-holm förlagda högskolorna.

Utan tvifvel är föreliggande fråga af stor betydelse. De stora framsteg, som under senast förflutna halfsekel gjort sig gällande på jordbrukets område, hafva väsentligen sin orsak däri, att den veten-skapliga forskningen under denna tid direkt inriktats på utredandet af jordbrukets naturvetenskapliga och — om än i mindre mån — ekono-miska grundvalar, samt däruti att de vunna forskningsresultaten spridts bland jordbrukarne och af dem blifvit tillämpade. Om ock detta gäller äfven vårt land och om äfven hos oss synnerligen betydande vetenskaps-män arbetat på jordbrukets område, så torde ej kunna förnekas, att det vetenskapliga arbetet hos oss mindre än i åtskilliga andra länder haft landtbruksfrågors lösning till ändamål och att på grund däraf vårt jord-bruk i ej ringa grad varit hänvisadt till att tillämpa i andra länder, i synnerhet i Tyskland och Danmark, och därför under andra förhållanden vunna forskningsresultat.

Detta i åtskilliga afseenden ogynnsamma förhållande har berott af flere omständigheter, men utan tvifvel ej minst däraf, att vårt land saknat vetenskapliga undervisningsanstalter på jordbrukets område, anstalter som dels kunnat utbilda vetenskapliga forskare dels gifva blifvande landtbrukslärare och konsulenter en mera ingående kännedom om den vetenskapliga forskningens resultat. Landtbruksinstitutet hafva gjort allt, hvad af dem kunnat begäras i denna riktning, men deras öfvervägande praktiska uppgift har naturligen hindrat dem att i någon större utsträckning ägna sig åt vetenskapligt arbete. Följden häraf har blifvit, att å ena sidan lärare och konsulenter, som år från år utgått från dessa institut, icke kunnat erhålla en så ingående teoretiskt veten-skaplig insikt, som kunnat synas önskvärd, och å andra sidan de, som velat ägna sig åt landtbruksvetenskapligt arbete, fått börja denna sin lifsgärning utan erforderlig kännedom om det yrke, som deras verksam-het varit afsedd att gagna.

Intresset för vetenskapliga forskningar på landtbrukets område har emellertid vaknat och växer för hvarje dag, och angelägenheten att genom landtbrukslärare och konsulenter sprida denna forsknings resultat till landets praktiska jordbrukare erkännes alltmera. Frågan om en högre landtbruksundervisning torde sålunda obestriddligen vara aktuell.

Detta framgår äfven af de framställningar i ämnet, som, enligt hvad Riksdagen inhämtat, afgifvits till Eders Kungl. Maj:t dels af landtmäteristyrelsen angående anstalter för en högre landtbruksundervisning för landtmäterielever att ingå i en reformerad landtmäteriuundervisning dels ock, såsom i motionerna omförmälts, af landtbruksstyrelsen rörande anordnande af en högre afdelning eller fortsättningskurs vid landtbruksinstituten, hvilka framställningar också redan föranledt Eders Kungl. Maj:t att tillkalla sakkunnige, med uppgift att inom jordbruksdepartementet biträda vid utredning samt utarbetande af förslag i fråga om ordnande af landtmäteriuundervisningen äfvensom inrättande af utbildningskurser för blifvande landtbrukslärare m. fl. samt med dessa ämnen i samband stående frågor.

I det sålunda lämnade uppdraget torde icke kunna anses uttryckligen uttaladt, att frågan om en högre och vetenskaplig landtbruksundervisning i hela sin omfattning kommer att upptagas till pröfning. Enligt Riksdagens mening tala emellertid alla skäl för att en sådan utvidgning af den igångsatta utredningen må äga rum. Onekligen uppfyller ej den af landtbruksstyrelsen ifrågasatta fortsättningskurs alla önskingar angående en högre undervisning på ifrågavarande område, som med fog kunna framställas. Riksdagen vill dock icke på något sätt uttala sig angående den väg, hvarpå frågan om en högre landtbruksundervisning bör lösas, ej heller göra gällande, att den behöfver lösas i hela sin omfattning på en gång, utan får Riksdagen inskränka sig till att framhålla önskvärdheten af att, då onekligen flera utvägar för frågans lösning synas möjliga, de alla blifva upptagna till pröfning. En sådan utväg synes vara den af landtbruksstyrelsen föreslagna utvidgningen af landtbruksinstituten, en annan, den som motionärerna förordat, nämligen en särskild landbrukshögskoleundervisning i Stockholm, eventuellt anordnad i samband med andra högskolor därstädes; en tredje möjlighet torde ock kunna tänkas, nämligen att förlägga den nya högskoleundervisningen till ett af universiteten med eller utan samband med närliggande institut. Riksdagen håller i likhet med motionärerna före, att en utredning af frågan är brådskande såväl på grund af hvad i saken redan åtgjorts som ock emedan uppslag till densammas lösning

möjligen skulle kunna gifvas i samband med påtänkt omorganisation af andra läroanstalter.

På grund af hvad sålunda anförts får Riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes låta föranstalta om utredning och förslag rörande anordnande af landtbrukshögskoleundervisning på sätt, som kan befinnas vara lämpligast.

Stockholm den 21 april 1909.

Med undersåtlig vördnad.
